פְּלוֹנִי שֶׁלּוֹ, [ט]וְהוּא שֶׁיִּהְיוּ (יט) הַחֲלָקִים שָׁוִים וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהַשְׁווֹתָם שֶׁלֹּא לְהָטִיל קִנְאָה בֵּינֵיהֶם, אֲבָל עִם אֲחֵרִים אָסוּר, (כ) * כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּידִין (כא) * זֶה עַל זֶה בָּאוּ לִידֵי מִדָּה וּמִשְׁקָל. אֲבָל לִתֵּן מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה (כב) וּלְהָטִיל גּוֹרָל עֲלֵיהֶם, אֲפִלּוּ בְּנֵי בַיִּתוֹ וּבְחֹל, אָסוּר מִשּׁוּם קֻבְיָא. [י]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּעִם בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ מֻתָּר לְהָטִיל גּוֹרָל אֲפִלּוּ עַל מָנָה גְּדוֹלָה כְּנֶגֶד מָנָה קְטַנָּה, מִפְּנֵי (כג) שָׁאֵין מַקְפִּידִים. הַגָּהָה: וְאָסוּר (כד) לְהָטִיל (ו) [ז] גּוֹרָל (כה) בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי (מהרי"ל (מנהגים)):

ט הרי"ף (סג:) וְהָרא"ש (פכ"ג סי' יג) וּדְלֹא כְּרַב. י שָׁם בַּגְּמָרָא (קמט.). כ רַמְב"ם בְּפֶרֶק כ"ג (הי"ז) וְכֵן הַכְּרִיעַ שָׁם הָרַב הַמַּגִּיד.

א בֵּיצָה כ"ט (ע"א) מִשְׁנָה וּכְתָנָא קַמָּא וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רָבָא שָׁם. ב ר"ן שָׁם (טו. ד"ה אכל כלי) וְשָׁכֵן נִרְאִין דִּבְרֵי רַמְב"ם בְּפֶרֶק ד' מֵהִלְכוֹת

שכג דיני הַשְׁאָלָה וְקִנְיָן צְרָכֵי שַׁבָּת וַהֲדָחַת הַכֵּלִים וְתִקּוּנָן וּטְבִילָתָן בְּשַׁבָּת. ובו י' סְעִיפִים:

א (א) [א]מַתָּר לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ מַלֵּא לִי כְּלִי זֶה, אֲפִלּוּ הוּא (ב) מְיֻחָד (ג) לְמִדָּה. [ב]וְהֵנִי מִלֵּי כְּשֶׁנּוֹטֵל הַלּוֹקֵחַ מִדָּה שֶׁל מוֹכֵר (ג) וּמוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם מֵבִיא הַלּוֹקֵחַ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ מַלֵּא לִי

בֵּאוּר הֵיטֵב

ו (ו) **גּוֹרָל.** אֲבָל לְקַדֵּישׁ אוֹ מִי שֶׁיַּעֲלֶה לְסֵפֶר תּוֹרָה שָׁרִי, דְּהַרְבֵּה פּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ דְּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים הָיוּ מְטִילִים גּוֹרָל מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן ט"ז (סק"ד) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב"י): **א** (ג) **לְמִדָּה.** פֵּרוּשׁ שֶׁרְגִיל לְמִדַּד לְמִכֹּר בּוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חַיָּב בָּזֶה מִשּׁוּם תִּקּוּן כְּלִי לְדַעַת הָרַא"ש (בייצה פ"ד סי' יג), וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (פי"א ה"ז) מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, וְאָפְשָׁר דְּחַיָּב לִדְיִדֵיהּ שְׁנַיִם: **ו** (יט) **הַחֲלָקִים שָׁוִים.** דְּבָזֶה אֵין שָׁיְךְ שׁוּם אִסּוּר שֶׁל שְׁחִיקַת קֻבְיָא, כֵּיוָן שֶׁאֵין מִשְׁתַּכֵּר עַל יְדֵי הַגּוֹרָל: **(כ) כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּידִין.** וּלְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל שָׁרֵי, (כא) דִּמְסְתָמָא אִתְּרִינַן שֶׁאֵין מַקְפִּידִין אֶלָּא אִם כֵּן רוֹצִים לְהָטִיל גּוֹרָל, דְּאָז חֲזִינַן שֶׁמַּקְפִּידִין. (כב) וַאֲפִלּוּ אִם הֵם שְׁכֵנִים וְלֹא בְּנֵי חֲבוּרָה אֲחַת, דְּדָרְךְ סְתָם שְׁכֵנִים לְהַקְפִּיד אֵלּוּ עַל אֵלּוּ, מִכָּל מָקוֹם לֹא אָסְרוּ רַבָּנָן לְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל: **(כא) זֶה עַל זֶה.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא לְמִחל לַחֲבֵרוֹ אַף עַל דָּבָר מֻעָט: **(כב) וּלְהָטִיל גּוֹרָל וְכוּ'.** הַיְנוּ דְּמִי שֶׁיִּזְכֶּה בַּגּוֹרָל יִטֹּל הַגְּדוֹלָה וּמִי שֶׁיִּתָּחֵב יִטֹּל הַקְּטַנָּה, הוּא בְּכָלָל שְׁחִיקַת קֻבְיָא מַמָּשׁ [קֻבְיָא (יט) הוּא מַה שְׁמִּשְׁחָקִין בְּעֵצִים], וְקֻבְיָא הוּא (כ) אֲבָל גָּזֵל מִדִּבְרֵיהֶם, שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהַקְנוֹתוֹ בְּקִנְיָן גָּמוּר, וּלְהֶכֵי אָסוּר אַף בְּחֹל. וְאַף דְּבָעַל הַבַּיִת עִם בְּנֵי בֵיתוֹ לֹא שַׁיְךְ גָּזֵל כְּלָל שֶׁהֲרֵי הַכֹּל שֶׁלּוֹ, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר דְּלְמָא אָתֵי לְסָרוּכֵי בְּקֻבְיָא עִם אֲחֵרִים, (כג) וּבַאֲחֵרִים בְּוַדַּאי אָסוּר בְּחֹל, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת, דְּקֻבְיָא דְּמֵי לְמִקַּח וּמִמְכָּר: **(כג) שֶׁאֵין מַקְפִּידִים.** שֶׁהֲרֵי הוּא נוֹתֵן לָהֶם הַכֹּל מִשֶּׁלּוֹ וְלֹא שַׁיְךְ חֲשָׁשׁ דְּמִדָּה וּמִשְׁקָל, וְגַם קֻבְיָא אֵין כָּאן. וְאִם בָּנָיו חוֹלְקִים מִשֶּׁל עַצְמָם, (כג) אָסוּר מָנָה גְּדוֹלָה נֶגֶד מָנָה קְטַנָּה [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט)]: **(כד) לְהָטִיל גּוֹרָל.** הַיְנוּ אִם הוּא לְחֶלֶק אֵיזֶה דָּבָר, וְאָסוּר אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם דְּאִתֵּי לְאִינְצוּיֵי, אֲבָל לְהָטִיל גּוֹרָל מִי יֹאמַר קָדִישׁ אוֹ מִי שֶׁיַּעֲלֶה לַתּוֹרָה שָׁרֵי, דְּהָא הֵיוּ מְפִיסִין בְּשַׁבָּת בְּמַקְדֵּשׁ מִי שׁוֹחֵט מִי זוֹרֵק [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)]. וְעַיֵּן בְּנֵזֶר (הַקֹּדֶשׁ) [יִשְׂרָאֵל (סי' מד ליקוטי רימ"א ס"ק כח)] שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן כ"ד שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ מַתָּר רַק לְהָטִיל גּוֹרָל מִתּוֹךְ הַסַּפָּר כַּנָּהוּג, אֲבָל לְהָטִיל גּוֹרָל עַל יְדֵי פִּתְקָאוֹת שֶׁנִּכְתְּבוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת שָׁם כָּל אֶחָד עָלָיו וּמְטִילִין בַּקַּלְפִּי וּמוֹצִיאִין פִּתְקָא מִי שֶׁיַּעֲלֶה לַסֵּפֶר תּוֹרָה, אָסוּר, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר הַחַיִּים (ס"ו): **(כה) בְּשַׁבָּת.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) (כג) דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא דָּבָר מְצֻוֶּה וְלֹא הָוֵי מֵצֵי לְמֶעְבַּד מֵאָתְמוֹל, גַּם כֵּן אָסוּר בְּשַׁבָּת. (כה) וּבְיוֹם טוֹב, מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם דְּשָׁרֵי בְּאֹפֶן זֶה, וְעַיֵּן (בבה"ל) [בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס"ק כד)]:

א (א) **מֻתָּר וְכוּ'.** הַיְנוּ אַף דְּמֶקַח וּמִמְכָּר אָסוּר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וְאָחַד (ב) הַמּוֹכֵר בְּפֶה אוֹ בְּמַסִּירָה וּמְשִׂיכָה וְכֵן מִדִּידָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה גַּם כֵּן אָסוּר וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ש"ר (ס"ז), אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לוֹמַר בְּלָשׁוֹן זֶה, (ג) שֶׁאֵינוֹ אוֹמֵר בִּלְשׁוֹן מְכִירָה מְכֹר לִי וְאֵינוֹ מַזְכִּיר שָׁם מִדָּה, רַק כְּלִי זֶה סְתָם: **(ב) מְיֻחָד לְמִדָּה.** פֵּרוּשׁ שֶׁרְגִיל לְמִדַּד וְלִמְכֹּר בּוֹ: **(ג) וּמוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ.** שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ מֶקַח וּמִמְכָּר, (ג) וְגַם לֹא מִיחֲזֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): **(יח)** כֵּן מַשְׁמַע מִמַּסְקָנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וּמִתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ו), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עוֹד בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה כיון): **(יט)** חָשׁן מִשְׁפָּט סִימָן ש"ע (ס"ב) עַיֵּן שָׁם: **(כ)** שָׁם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (גזילה פ"ו ה"ז), וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַטּוּר שָׁם, אֵין נָכוֹן מִצַּד אַחַר עַיֵּן שָׁם: **(כא)** רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ג (הי"ז): **(כב)** לֹא יָדַעְתִּי מִנַּא לֵיהּ לְהָקֵל כְּשֶׁהַהֶפְסֵד הוּא לְהַשָּׁוּוֹת הַחֲלָקִים, וְאוּלַי מִצַּד הַסְּבָרָא, דְּכֵיוָן שֶׁהֵם אֲחִים אַף שֶׁמַּקְפִּיסִים מִכָּל מָקוֹם אָמְרִינַן שֶׁאֵין מַקְפִּידִים: **(כג)** וְהֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) רְאָיָה לָזֶה מִמַּה דְּמַדֵּיק הַמִּשְׁנָה (קמח:) מְטִילִין חֲלָשִׁים עַל הַקְּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב, וְאִי נַיְמָא מִשּׁוּם דְּבְשַׁבָּת לֹא הָיָה כִּי אִם בְּשֶׁר עוֹלָה, הַלֹּא הָיָה בּוֹ לֶחֶם הַפָּנִים. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אֵין רְאָיָה כָּל כָּךְ, מִשּׁוּם דְּלֶחֶם הַפָּנִים לֹא הָיָה מַגִּיעַ לְכָל אֶחָד, כִּי אִם דָּבָר מוּעָט מְאֹד לְכָל אֶחָד כַּזַּיִת אוֹ כְּפוֹל, לֹא הַטִּילוּ עֲלֵיהֶם גּוֹרָל, וְגַם אֶפְשָׁר דְּנִקְּטוּ הַמִּשְׁנָה בְּיוֹם טוֹב מִשּׁוּם סִיפָא דַּאֲבָל לֹא עַל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ו [ו] **גּוֹרָל.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשִׁבְוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן כ"ד דְּמִתְּיר גַּם כֵּן, כֵּיוָן שֶׁהוּא חֵפֶץ דְּמִצְוָה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּצֶמַח צֶדֶק (שו"ת סי' כה), אֲבָל לְהָטִיל גּוֹרָל עַל קָדִישׁ שֶׁל מוֹצָאֵי שַׁבָּת וַדַּאי דְּאָסוּר. עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הַלָּכָה

בַּיִת אַף דְּאֵין דֶּרֶךְ גְּזִיזָה בְּכָךְ. וּלְפִי זֶה נִהְיָה מֻכְרָחִים לוֹמַר **מַה דְּהַתִּירוּ לְקַטֵּם לְכַתְּחִלָּה לְהָרִיחַ, הוּא מִשּׁוּם דְּסָתְמוּ אֵינוֹ מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה** וְכַנַּ"ל, וְאָפְשָׁר דְּיֵשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּשָׁם מְחַתֵּךְ לֹא שַׁיְךְ כְּלָל בְּמְחַתֵּךְ בַּיִת, אֲבָל זֶה אֵינוֹ, כֵּיוָן דְּמִסְתַּבְּרָא דְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַפְרִידוֹ בַּיִת שַׁיְךְ שָׁם מְחַתֵּךְ אֲפִלּוּ בַּיִת, מֵאַחַר דְּאֵין לְהָקֵל מִדְּרַבָּנָן בְּכָל גַּוְנָא, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי:

ו * **כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּידִין.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"כ) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ, וְהוּא מִמָּגֵן אַבְרָהָם.**

וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב עוֹד דְּאִי יָדְעִינַן בִּבְנֵי חֲבוּרָה שֶׁמַּקְפִּידִין זֶה עַל זֶה, אֲפִלּוּ לְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל אָסוּר, דְּחִיישִׁינַן שֶׁיְּבוֹאוּ לְהַזְכִּיר שָׁם מִדָּה וּמִשְׁקָל וּמִנְיָן, וְזֶה אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שכ"ג (ס"ז). וְגַם עָצָם הַשְׁתַּתְּפוּת בַּאֲנָשִׁים כָּאֵלּוּ אֵין כְּדַאי לְכַתְּחִלָּה, דְּמִתּוֹךְ שֶׁהֵם רְגִילִים לִשְׁאֹל תָּדִיר אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ, וַדַּאי יָבוֹאוּ לִשְׁאֹל גַּם בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וּמִתּוֹךְ הַקְּפָדָתָן אֵלּוּ עַל אֵלּוּ יָבוֹאוּ לִידֵי מִדָּה וּמִשְׁקָל. וּמִמֵּילָא סְתָם שְׁאֵלָה בְּיוֹם טוֹב אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ אַף בְּאֹפֶן הַמֻּתָּר בְּשֹׁאֶר בְּנֵי אָדָם, בְּאֵלּוּ בְּנֵי הַחֲבוּרָה הַמַּקְפִּידִים אֵין נָכוֹן בְּוַדַּאי, דְּיָבוֹאוּ לִידֵי שֵׁם מִדָּה וּמִשְׁקָל. וְזֶה דָּוְקָא בִּבְנֵי חֲבוּרָה, אֲבָל סְתָם שְׁנַיִם שֶׁאֵינָם חֲבֵרִים, אַף שֶׁמִּסְתַּמָּא הֵם גַּם כֵּן מַקְפִּידִים, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּרִים לִשְׁאֹל אֶחָד מֵחֲבֵרוֹ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, דְּמִתּוֹךְ שֶׁאֵין רְגִילִין לִשְׁאֹל זֶה מִזֶּה תָּדִיר, לֹא גָּזְרִינַן שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי אִסּוּר, וְזֶה תֹּכֶן דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם מַה שֶּׁהוֹצִיא מִתּוֹסֶפוֹת (קמט: ד"ה בני). וְנִרְאֶה דְּאַף לְחַלֵּק בְּלִי גּוֹרָל לֹא אָסְרוּ בְּשִׁכְנִים, מִתּוֹךְ שֶׁאֵין דָּבָר זֶה מְצוּי, אֲצָלָם תָּמִיד לֹא חֲשִׁשׁוּ רַבָּנָן שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי אִסּוּר, כֵּן מַשְׁמַע מִמַּסְקָנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם:

* **זֶה עַל זֶה. בְּתוֹסֶפְתָּא** (פ"ח ה"ב) **אֵיתָא דְּמַפִּיס אָדָם עִם אוֹרְחִין וְכֵן הָאוֹרְחִים מְפִיסִין זֶה עִם זֶה מִי שֶׁיִּטֹּל חֶלְקוֹ תְּחִלָּה, אֲבָל לֹא שֶׁיִּטֹּל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ,** וְהַשַּׁעַם, כֵּיוָן דְּאֵין שׁוּם נַפְקָא מִינָּהּ בְּמָמוֹן, רַק מִי שֶׁיִּטֹּל תְּחִלָּה, הוּא רַק כְּמִי שֶׁמַּטִּיל מִי שֶׁיַּעֲלֶה לְקַדִּישׁ דְּהָכָא מִמָּגֵן אַבְרָהָם. אַךְ קָשֶׁה לָמָּה מַסִּים הַתּוֹסֶפְתָּא אֲבָל לֹא שֶׁיִּטֹּל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ, הֲוָה לֵיהּ לְהַשְׁמִיעֲנוּ יוֹתֵר רְבוּתָא, דַּאֲפִלּוּ לְהַשָּׁוּוֹת הַחֲלָקִים גַּם כֵּן אֲסוּרִים הָאוֹרְחִים לְהָפִיס גּוֹרָלוֹת, וְיֵשׁ לוֹמַר דְּזֶה אֵינוֹ מְצוּי מִשּׁוּם דְּהַבַּעַל הַבַּיִת מְשַׁוֶּה הַחֲלָקִים לִפְנֵיהֶם:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"א) כתב: מותר לומר לחבירו בשבת מלא לי כלי זה משקה פלוני והשקיני ואשלם לך אחר השבת וכו'. עוד כתב (סי' שו ס"ז) שמותר באופן זה אפילו לדבר הרשות [ובתהלה לדוד (שם סק"ג) מוכיח שהכוונה בדבריו שמותר רק לצורך השבת או מצוה].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

כְּלִי זֶה, (ד) * אֲבָל לִמְדֹּד בִּכְלִי הַמְיֻחָד לְמִדָּה וְלִשְׁפּךְ לְתוֹךְ כֵּלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ, אָסוּר. הַגָּהָה: (ה) וְיֵשׁ מְקִילִין לוֹמַר דְּכֹל שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן לְמִדָּה לְגַמְרֵי, (ג) (ו) שֶׁמְּמַעַט אוֹ מוֹסִיף מְעַט, שָׁרֵי (הגהות אשרי (פ"ה פ"ג סי' יז) ומרדכי (פ"ה) פרק אין צדין (סז סי' תרפו)), וְכֵן הַמְנַהֵג פָּשׁוּט לִמְדֹּד בִּכְלִי הַמְיֻחָד לְמִדָּה וְלִשְׁפּךְ לְכֵלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ, וְעוֹד (ז) יִתְבָּאֵר לְךָ בְּסָמוּךְ (ס"ד) טַעַם הַמְקִילִין. דִּין הַלָּוָאַת שַׁבָּת דִּינוֹ כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב, וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תקכ"ה (ס"ק) וּלְעֵיל סִימָן ש"ז סָעִיף י"א: ב (ח) [ג]מֵאֶתְמוֹל לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ מַלֵּא לִי כְּלִי זֶה וּלְמָחָר נִמְדֹּד אוֹתוֹ, (ט) (אֲבָל לֹא יֹאמַר תֵּן לִי (י) מִדָּה פְּלוֹנִית) (טור): ג [ד]מֶאֶתְמוֹל לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ תֵּן לִי בֵּיצִים וֶאֱגוֹזִים (יא) בְּמִנְיָן: ד * [ה]מֶאֶתְמוֹל (יב) לוֹמַר * לְחָנְנֵנִי תֵּן לִי אַרְבַּע בֵּיצִים וְחָמֵשׁ רִמּוֹנִים, [ו]וּכְלָבַד שֶׁלֹּא יַזְכִּיר לוֹ (יג) שֵׁם דָּמִים (יד) וְלֹא סְכוּם מִדָּה (טו) וְלֹא סְכוּם מְנָיָן, לוֹמַר הֲרֵי שִׁישׁ לְךָ בְּיָדִי חֲמִשִּׁים אֱגוֹזִים תֵּן לִי חֲמִשִּׁים אֲחֵרִים וַהֲרֵי יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי מֵאָה. הַגָּהָה: (טז) *וְכֵן (ג) בְּסְכוּם דָּמִים אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא בְּכָהאי גַּוְנָא שֶׁאוֹמֵר תֵּן לִי בְּכָךְ וְכָךְ דָּמִים וְיִהְיֶה לְךָ בְּיָדִי כָּךְ וְכָךְ, אֲבָל בְּלָאו הָכִי שָׁרֵי. (יז) [א]וְכֵן בְּסְכוּם מִדָּה, דַּוְקָא בְּכָהאי גַּוְנָא אָסוּר, (יח) [ב]אֲבָל בְּלָאו הָכִי

יום טוב (הכ"א). ג הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק (ט') [ד"] מֵהִלְכוֹת יום טוב (הכ"א) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי (ביצה פ"ג ה"ח). ד בֵּיצָה כ"ט מִשְׁנָה (ע"כ). ה שָׁם בְּבָרַיְתָא. ו פְּלֹגְתָא דְּחִנָּא קַפָּא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר וְרֵישׁ שָׁם חִלּוּפֵי

בְּאֵר הַיטֵב

(ג) **שְׁמְמַעַט.** וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם גְּזֵל, שֶׁיִּדּוּעַ לְבַעֲלָיו, שֶׁהַכֹּל רְגִילִים בְּכָךְ בְּיוֹם טוֹב. וְלָכֵן נָהֲגוּ לְהַטִּיל טַבַּעַת בַּמִּדָּה. מֶרְדְּכִי יָם שֶׁל שְׁלֹמה (ביצה פ"ג סי' כה). דַּרְכֵי מֹשֶׁה (הארוך ד"ה ואפילו). וְזֶה הַהֶתֵּר לְמוֹכֵר וְעַיֵּן סָעִיף ד': ד (ג) **בְּסְכוּם.** אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַטּוּר וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַשְׁמַע דְּאָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם דָּמִים כְּלָל, אֲפִלּוּ בְּלֹא סְכוּם וְחֶשְׁבּוֹן. מָגֵן

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * אֲבָל לְמִדֹּד בִּכְלִי וְכוּ'. וּמֵיתָקֶת שֶׁקּוֹרִין לִיוֹע"ר הַמְיֻחָד לְמִדָּה וּמַחֲזִיק קָנְווא"ט, מֵאֶתְמוֹל לוֹמַר מַלֵּא לִי כְּלִי זֶה וְשׁוּפֵךְ לִכְלִי שֶׁל לוֹקֵחַ [פְּרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"א)]:

ד * מֵאֶתְמוֹל לוֹמַר וְכוּ'. כְּדֵי לְהָבִין הֵיטֵב דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר וְהָרַמ"א אֵקְדִּים בְּכָאן הַקְדָּמָה קְצָרָה, וְהוּא, כִּי יֵשׁ שִׁלְשָׁה דְּבָרִים וְהֵם שִׁשָּׁה, הַיְנוּ דְּמִים וּמִדָּה וּמְנָיָן שֶׁהֵם סְכוּם דְּמִים וּסְכוּם מִדָּה וּסְכוּם מְנָיָן, וְהִנֵּה בְּמִנְיָן כְּבָר נִפְסַק הַדִּין בְּפִשְׁיטוּת דְּמִנְיָן מֻתָּר, כְּגוֹן לוֹמַר תֵּן לִי אֱגוֹזִים בְּמִנְיָן, אֲבָל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן הַכּוֹלֵל בְּזָה, כְּגוֹן כַּמָּה אֱגוֹזִים יֵשׁ לְךָ בְּיָדֶיךָ מִכְּבָר, חֲמִשִּׁים, תֵּן לִי עוֹד חֲמִשִּׁים וְיִהְיֶה בְּיַחַד מֵאָה, זֶהוּ סְכוּם מְנָיָן וְאָסוּר, דְּדָמֵי לְמִקָּח וּמִמְכָּר. וּבְמִדָּה גַּם כֵּן, סְכוּם מִדָּה. וּסְכוּם דָּמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר כַּמָּה דָּמִים אֲנִי חַיָּב מִכְּבָר, כְּךָ וְכָךְ, תֵּן לִי עוֹד כְּךָ וְכָךְ וְאָתְחַיֵּב לְךָ בְּיַחַד סַךְ הַכֹּל כְּךָ וְכָךְ, וְכֵן כְּהָאי גַּוְנָא בְּמִדָּה, כַּמָּה מִדּוֹת אֲנִי חַיָּב לְךָ מִכְּבָר, כְּךָ וְכָךְ, תֵּן לִי עוֹד מִדָּה פְּלוֹנִית וְאָתְחַיֵּב לְךָ בְּסַךְ הַכֹּל כְּךָ וְכָךְ, זֶהוּ אָסוּר לְכֻלֵּי עָלְמָא, דְּדָמֵי לְמִקָּח וּמִמְכָּר. אַךְ בְּמִדָּה אוֹ בְּדָמִים גּוּפָא, דְּהַיְנוּ שֶׁיֹּאמַר תֵּן לִי אֱגוֹזִים בְּכַמָּה אוֹ בְּשָׁנֵי פְּשׁוּטִים, דַּעַת הַמְחַבֵּר דְּאָסוּר, דְּהָא מוֹכֵחַ בְּגֶמָרָא (ביצה כט:) דְּאָסוּר לִפְסֹק דָּמִים וְכֵן אָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם מִדָּה, וְרַמ"א הֵבִיא בְּהַגָּהָה דְּעַת הַגָּהַת אֲשֵׁרִי"ל (שם פ"ג סי' יד) דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּמֻתָּר בְּדָמִים כְּהָאי גַּוְנָא, דְּאָמְרִינַן דְּלִסְיָמָא בְּעָלְמָא הָזְכִּיר בְּכַמָּה אֱגוֹזִים הוּא צָרִיךְ, וְאֵינוֹ אֶלָּא כְּאוֹמֵר לוֹ מְנָיָן אֱגוֹזִים, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָזְכִּיר כְּאָן לְשׁוֹן מְכִירָה בְּדָמִים אֶלָּא נְתִינָה בְּעָלְמָא כַּמָּה יִתֵּן. וּמֵה שֶׁהָזְכִּיר בְּגֶמָרָא דְּאָסוּר לִפְסֹק דָּמִים, הַיְנוּ בְּדָבָר שֶׁאֵין מִקָּחוֹ יָדוּעַ, שֶׁאֵין לַדָּבָר ההוא קְצָבָה וּפְסִיקַת דָּמִים, שֶׁאִז לֹא נוֹכַל לוֹמַר שֶׁמַּה שֶּׁהָזְכִּיר לוֹ דָּמִים הוּא רַק לְהוֹדִיעַ לוֹ כַּמָּה צָרִיךְ וְלֹא לִפְסֹק לוֹ דָּמִים בְּעַד הַמִּקָּח, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ יוֹדֵעַ כַּמָּה יִתֵּן לוֹ בְּעַד שִׁעוּר זֶה הַדָּמִים. וְכָתַב הָרַמ"א בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות ב), דְּלַדַּעַת הַגָּהַת אֲשֵׁרִי"ל הַזֶּה נוֹכַל לוֹמַר אַף בְּמִדָּה כְּהָאי גַּוְנָא, דְּלֹא אָסוּר אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵין מִדָּתוֹ יָדוּעַ, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר תֵּן לִי מִדָּה אֱגוֹזִים אוֹ דָּבָר אַחֵר שֶׁאֵין רְגִילִים לְמָדְדוֹ, דְּאז לֹא נוֹכַל לוֹמַר שֶׁכְּבָר נִתְּנָתוֹ רַק לְסִימָנָא לְהוֹדִיעַ לוֹ כַּמָּה הוּא צָרִיךְ, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ כַּמָּה מַחֲזִיק הַמִּדָּה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יִהְיֶה צָרִיךְ יוֹתֵר אוֹ לְאו, וְעַל כָּרְחָךְ מַה שֶׁהִזְכִּיר לוֹ הַמִּדָּה הַיְנוּ שֶׁיִּמְדְּדֶנּוּ דַּוְקָא, אֲבָל בְּיֵין וְשֶׁכָר וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה שֶׁרְגִילִים לְמָדְדוֹ, כֻּלָּנָתוֹ רַק לְהוֹדִיעוֹ כַּמָּה הוּא צָרִיךְ וְלֹא שֶׁיִּמְדְּדֶנּוּ דַּוְקָא, וְעַל כֵּן שָׁרֵי, וְעַל פִּי זֶה כָּתַב כָּאן בְּהַגָּ"ה וְכֵן בְּסְכוּם מִדָּה וְכוּ':

*** לְחָנְנֵנִי תֵּן לִי וְכוּ'.** הַיְנוּ הַךְ דְּסָעִיף ג', וְאֶפְשָׁר דְּלִרְבוֹתָא נָקֵט לְחָנְנֵנִי, אַף דְּכֻלָּנָתוֹ בְּוַדַּאי לְמִכְירָה, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי כֵּיוָן שֶׁלֹּא הִזְכִּיר בְּפֵרוּשׁ, וְכֵן מַשְׁמַע בַּלְּבוּשׁ. וּבְגֶמָרָא (שם) אִיתָא חָנְנֵנִי הָרְגִיל אֶצְלוֹ, וּפֵרַשׁ רַשׁ"י (ד"ה הרגיל) דְּמִשּׁוּם שֶׁהוּא רָגִיל אֶצְלוֹ מַאֲמִינוֹ בְּלֹא פְּסִיקַת דָּמִים:

*** וְכֵן בְּסְכוּם דָּמִים וְכוּ'.** הַלְשׁוֹן אֵינוֹ מְדֻיָּק כָּל כָּךְ, וְהַכַּוָּנָה, דְּמַה שֶׁכָּתוּב אֲבָל מְנָיָן שֶׁהֵם סְכוּם דָּמִים וּסְכוּם מִדָּה וּסְכוּם מְנָיָן, וְהַכֹּל רְגִילִים בְּכָךְ בְּיוֹם טוֹב. וְלָכֵן נָהֲגוּ לְהַטִּיל טַבַּעַת בַּמִּדָּה. מֶרְדְּכִי יָם שֶׁל שְׁלֹמה (ביצה פ"ג סי' כה). דַּרְכֵי מֹשֶׁה (הארוך ד"ה ואפילו). וְזֶה הַהֶתֵּר לְמוֹכֵר וְעַיֵּן סָעִיף ד': ד (ג) **בְּסְכוּם.** אֲבָל מִלְּשׁוֹן הַטּוּר וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַשְׁמַע דְּאָסוּר לְהַזְכִּיר שֵׁם דָּמִים כְּלָל, אֲפִלּוּ בְּלֹא סְכוּם וְחֶשְׁבּוֹן. מָגֵן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּעֵבְדִּין דְּחֹל, שֶׁאַף הַמַּשְׁקֶה אֶת חֲבֵרוֹ בְּדַרְכּוֹ מַתָּנָה, דַּרְכּוֹ גַּם כֵּן לְפָעָמִים לְהַשְׁקוֹת בִּכְלִי הַמְיֻחָד לְמִדָּה: (ד) **אֲבָל לְמִדֹּד וְכוּ'.** מִפְּנֵי שֶׁזֶּהוּ דֶּרֶךְ מִקָּח וּמִמְכָּר שֶׁל חֹל: (ה) **וְיֵשׁ מְקִלִּין וְכוּ'.** הַיְנוּ דְּעַל יְדֵי זֶה אֵין אִסּוּר עַל הַמּוֹכֵר לִמְדֹּד בִּכְלִי מִדָּה שֶׁלּוֹ וְלִשְׁפּךְ לְתוֹךְ כֵּלָיו שֶׁל לוֹקֵחַ: (ו) **שֶׁמְּמַעֵט וְכוּ'.** וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם גְּזֵל, שֶׁיִּדּוּעַ לְבַעֲלָיו שֶׁהַכֹּל רְגִילִים בְּכָךְ, וְכֵן נָהֲגוּ לְהַטִּיל טַבַּעַת בְּמִדָּה, (ז) **יִתְבָּאֵר בְּסָמוּךְ.** הַיְנוּ שֶׁמָּצָא סֶמֶךְ שֶׁלִּפְעָמִים מֻתָּר לְהַזְכִּיר אַף שֵׁם מִדָּה, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה (ס"ק יז-יח, כ): ב (ח) **מֵאֶתְמוֹל וְכוּ'.** הַיְנוּ אַף שֶׁהַמְּדִידָה אָסוּר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְהַזְכִּירוֹ, וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש"ז סָעִיף ח' דְּאָסוּר לוֹמַר דָּבָר פְּלוֹנִי אֶעֱשֶׂה לְמָחָר מַה שֶּׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם, וְאוּלַי מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְצָרְךָ שַׁבָּת הַתִּירוּ [פְּרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"ב)]: (ט) **אֲבָל לֹא יֹאמַר וְכוּ'.** וַאֲפִלּוּ (ה) אֵין קוֹנָה מִמֶּנּוּ כְּלָל אֶלָּא שׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ וְאוֹמֵר הַשְׁאִילֵנִי מִדָּה פְּלוֹנִית, גַּם כֵּן אָסוּר מִשּׁוּם מְדִידָה, דְּהָוֵי כְּעֵבְדִּין דְּחֹל וְכַנַּ"ל בְּסִימָן ש"ו (ס"ק לד): (י) **מִדָּה פְּלוֹנִית.** אוֹ (ו) חֲצִיָּה אוֹ רְבִיעִית, כֵּיוָן שֶׁמְּזַכִּיר שֵׁם מִדָּה, (ז) אֲבָל מֻתָּר לוֹמַר מַלֵּא לִי כְּלִי זֶה עַד הַשְּׁנָתוֹת: ג (יא) **בְּמִנְיָן.** הַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר לוֹ עֲשָׂרָה אוֹ עֶשְׂרִים, (ח) שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בַּעַל הַבַּיִת לְהִיוֹת מוֹנֶה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ לְיַדַּע כַּמָּה הוּא נוֹטֵל, שֶׁלֹּא יִטֹּל אֶלָּא כְּפִי הַצָּרְךָ, הִלְכָךְ לֹא מוּכָח דְּמִשּׁוּם דָּמִים הוּא דְּמִדְּכַר לֵיהּ אֶלָּא לְהוֹדִיעַ כַּמָּה צָרִיךְ: ד (יב) **לוֹמַר לְחָנְנֵנִי וְכוּ'.** דַּוְקָא שֶׁאֵין רְגִילִים לְמָדְדוֹ, אֲבָל אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר לְקַח מִמֶּנּוּ בֵּיצִים, שֶׁמָּא נוֹלְדוּ הַיּוֹם וּמֻכָּנָה הוּא, וְכֵן בְּרִמּוֹנִים שֶׁמָּא נִלְקְטוּ הַיּוֹם מִן הַמְחֻבָּר [לְקַמָּן סִימָן תקי"ז סָעִיף א']: (יג) **שֵׁם דָּמִים.** כְּגוֹן שֶׁאוֹמֵר תֵּן לִי בְּעַד כָּךְ וְכָךְ פְּשׁוּטִים, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּזְכִּיר לוֹ סְכוּם דָּמִים, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן הַכּוֹלֵל גַּם מִמֶּנּוּ מִכְּבָר: (יד) **וְלֹא סְכוּם מִדָּה.** (ט) עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב דְּטָעוּת סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר וְלֹא שֵׁם מִדָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁמַּזְכִּיר לוֹ תֵּן לִי מִדָּה פְּלוֹנִית, וְכָל שֶׁכֵּן סְכוּם מִדָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן הַכּוֹלֵל מִכַּמָּה מִדּוֹת שֶׁלָּקַח מִמֶּנּוּ מִכְּבָר: (טו) **וְלֹא סְכוּם מְנָיָן וְכוּ'.** דְּבִאֶפֶן זֶה הוּא דֶּרֶךְ מִקָּח וּמִמְכָּר, אֲבָל מְנָיָן בְּעָלְמָא, כְּבָר מְבֹאָר מִקֹּדֶם דְּשָׁרֵי: (טז) **וְכֵן בְּסְכוּם דָּמִים וְכוּ'.** (י) הוּא פְּלִיג עַל הַמְחַבֵּר דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּסִתָּם שֵׁם דָּמִים אָסוּר לְמִדְּכַר, וְהוּא סְבִירָא לֵיהּ דְּכֹל שֶׁכֵּן בְּסְכוּם מְנָיָן דַּוְקָא בְּמִנְיָן אָסוּר וּמִנְיָן בְּעָלְמָא שָׁרֵי לְמִדְּכַר, כֵּן הַדִּין לְעִנְיַן דָּמִים, וַהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֲבָל שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לְפָעָמִים: (יז) **וְכֵן בְּסְכוּם מִדָּה וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דַּוְקָא סְכוּם מִדָּה, שֶׁעוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן הַכּוֹלֵל גַּם מִמִּדּוֹתָיו שֶׁנִּתְחַיֵּב לוֹ מִכְּבָר, (יא) אֲבָל שֵׁם מִדָּה בְּעָלְמָא, סְבִירָא לֵיהּ לְהַגְ"ה דְּמַתָּר לְמִדְּכַר, דְּהָא שֶׁהִזְכִּיר מִדָּה הוּא רַק לְסִימָנָא לְהוֹדִיעַ לוֹ כַּמָּה הוּא צָרִיךְ וְלֹא שֶׁיִּמְדְּדֶנּוּ דַּוְקָא, וְהָא דְּאָסַר בְּגֶמָרָא (ביצה כט:) לְהַזְכִּיר שֵׁם מִדָּה, הַיְנוּ בְּדָבָר שֶׁאֵין הָעוֹלָם רְגִילִים לְמִדֹּד אוֹתוֹ בְּמִדָּה, שָׁאז אָסוּר גַּם בָּזֶה: (יח) **אֲבָל בְּלָאו הָכִי**

(ד) **כְּנָתְנוֹ,** אֲבָל מַה שֶּׁהַמְּנָהָג שֶׁהַלּוֹקֵחַ מַזְכִּיר שֵׁם מִדָּה אֵין דֵּי בְּהֶתֵּר זֶה, וְלָזֶה סָמְכוּ הָרַמ"א וּבְסָמוּךְ יִתְבָּאֵר טַעַם הַמְּקִלִּין, הַיְנוּ אַף מַה שֶּׁמַּקְלִין לְהַזְכִּיר שֵׁם מִדָּה: ב (ס) הַגְּרַ"ז (ס"א): (ו) לְבוּשׁ: (ז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) בְּשֵׁם הַשְּׁלָטֵי גִּבּוֹרִים (ביצה טז. אות א): ג (ס) גְּמָרָא (שם כט:) וָרַ"ן (שם טו: ד"ה מתני' אומר): ד (ע) וְכֵן מוֹכֵחַ נַמִּי דְּהָא

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"א בסוגריים) הוסיף: ואפילו השואל מחבירו אסור לומר לו כן לפי שדומה למקח וממכר. **ב]** בשו"ע הרב (שם) הוסיף: ובלבד שיאמר לו תן לי כך וכך מדות, אבל לא יאמר לו מדוד לי כך וכך מדות, שאז ניכר שמתכוין ליקח במדה דוקא, כיון שאומר לו מדוד לי.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah